

Lahden seudun kuntakokeilu

Loppuraportti

Joulukuu 2024

Esipuhe

Lähestymme vuotta 2025 valtavan työllisyysmurroksen äärellä. Lahden seudun kuntakokeilu on osaltaan vuosina 2021 - 2024 raivannut tietä työllisyysuudistukselle, jossa TE-toimistot lakkautetaan ja työllisyidenhoito siirtyy kokonaisuudessaan kunnille.

Eduskunta hyväksyi lain työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta 15.12.2020. Kokeiluissa kokeilukunnat ovat vastanneet osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) tarjoamisesta.

Lahden seudun kuntakokeilu haki ja pääsi mukaan kokeiluun viiden kunnan muodostamana kokeilualueena. Mukana olivat Lahti, Asikkala, Hollola, Kärkölä ja Orimattila. Kokeilumme alkoi 1.3.2021 ja päättyy 31.12.2024.

Kokeilun asiakkaita olivat kaikki työttömänä tai työvoimapalveluissa olevat alle 30-vuotiaat, kaikki vieraskieliset ja henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan.

Katsoessamme kuntakokeiluvuosia taaksepäin, voimme todeta, että kuntakokeilu on toiminut niin ulkoisesti kuin sisäisesti ponnisteluja vaativassa toimintaympäristössä. Tästä huolimatta Lahden seudun kuntakokeilu on ollut monella mittarilla menestyksenkäs.

Päijät-Hämeessä on ollut jo vuosia vaikea pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys. Etenkin Lahdessa kuntakokeiluun siirtyneillä asiakkailla oli paljon työttömyyttä pitkittäviä työkyvyn haasteita.

Toisaalta kokeiluun osallistuvissa kunnissa Lahdessa, Hollolassa, Asikkalassa, Kärkölässä ja Orimattilassa on kokemusta tuloksellisesta asiakastyöstä ja verkostomaisesta työotteesta, mikä oli hyvä lähtökohta kuntakokeilulle.

Kuntakokeilu käynnistyi keskellä koronapandemiaa keväällä 2021. Venäjän hyökkäysota Ukrainassa aiheutti vaikutuksia työvoiman kysyntään ja tarjontaan vuonna 2022. Samana keväänä tehtäväkuormaa lisäsi voimaan astunut pohjoismainen työvoimapalvelumalli.

Kokeilun aikana myös soteuudistus muutti palvelurakenteita ja vaikutti monialaisten palvelujen kehittämiseen. Jarruna oli myös 2024 taloudellinen taantuma.

”Henkilöstö on ollut sitoutunutta ja vaihtuvuus pientä.”

Käynnistymisvaiheessa kokeilun järjestäytyminen oli vaativa prosessi. Massiivisissa rekrytoinneissa ja erilaisten toimintakulttuurien yhteensovittamisessa kului paljon aikaa.

Sisäisesti kuntakokeilupartnerit toimivat keskenään hyvin erilaisista lähtötilanteista. Esimerkkinä tästä oli Lahdessa yhdellä omavalmentajalla saman verran asiakkaita kuin pienimmässä kuntakokeilukunnassa työttömiä yhteensä.

Viranomaistyötä tehneissä omavalmennustiimeissä yhteensovitettiin valtion ja kunnan työntekijöiden erilaisia työkokemustaustoja ja työnantajaorganisaatioiden eroja.

Haasteista huolimatta kokeilussa oli vahva yhteen hiileen puhaltamisen henki ja vähitellen saimme työllisyidenhoidossa isoja onnistumisia. Henkilöstö on sitoutunut kuntakokeilun tavoitteisiin ja vaihtuvuus on ollut pientä.

Pitkäaikaistyöttömyys on Lahdelle kallis menoerä. Siksi kuntakokeilussa on tehty rohkeita avauksia esimerkiksi hankkeiden avulla vaikeimmin työllistyville asiakasryhmille. Vieraskielisten ja osatyökykyisten työllistämiseen saatiin vuosina 2021 - 2024 ulkoista EU-hankerahoitusta yhteensä peräti noin kolme miljoonaa euroa.

Käsillä olevassa kuntakokeilun loppuraportissa luodaan silmäyksiä keskeisiin havaintoihin ja tuloksiin etenkin Lahden näkökulmasta. Mukana on myös pienempien kuntien kokemuksia.

Raportin lopuksi Lahden seudun kuntakokeilua 2021 joulukuusta johtanut Taisto Tuominen saattelee kuntakokeilun päätössanoissaan meidät uuteen työllisyidenhoidon aikaan.

Kunnissa TE-palvelujen siirtoa kuntavetoiseen malliin on toivottu pitkään, myös Lahdessa. Kymmenen vuotta kestäneet kokeilut ovat rakentaneet sillan nykyhetkeen, jossa muutos toteutuu.

Maijastina Setälä

Kehityspäällikkö,
Lahden kaupungin työllisyyspalvelut

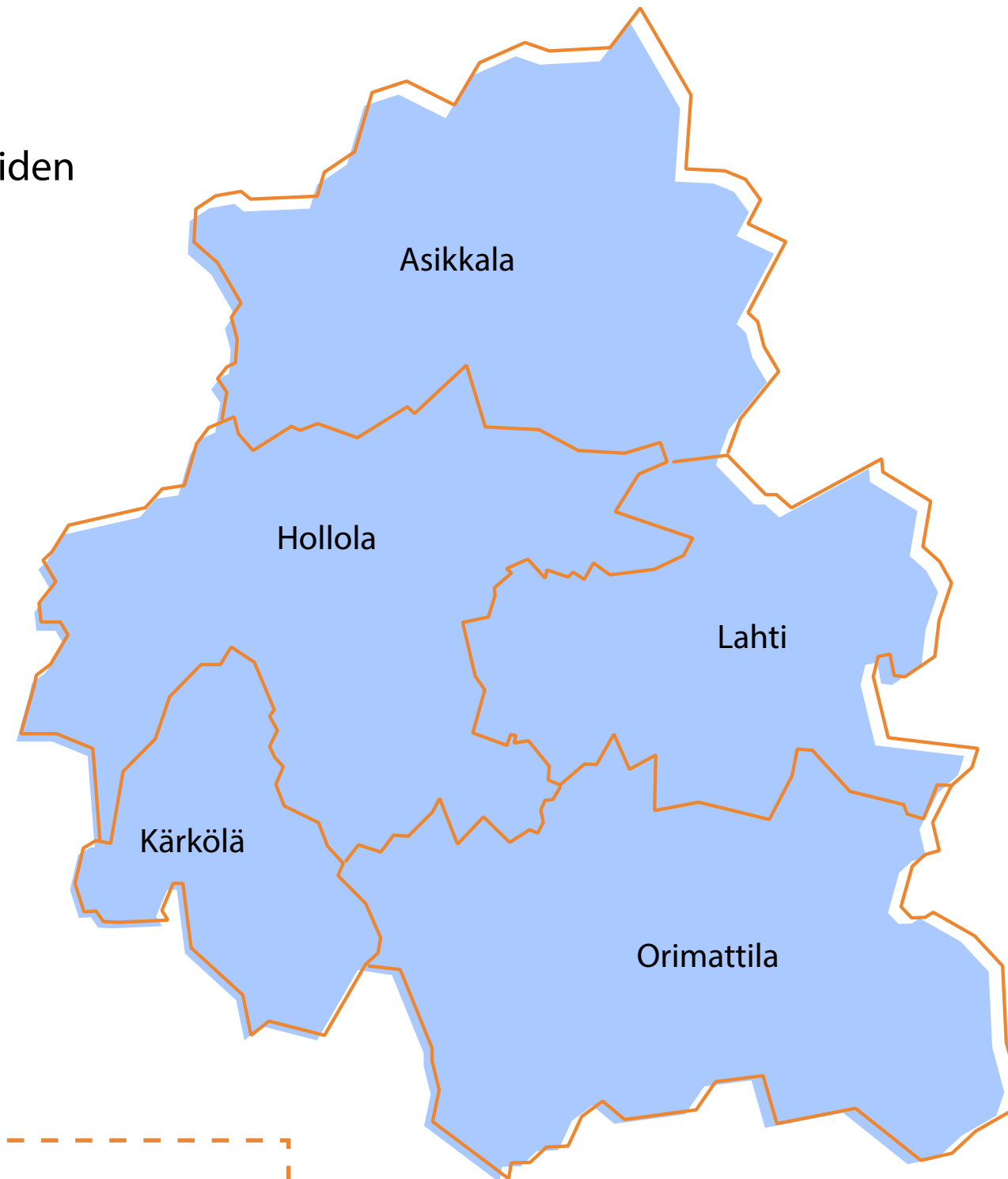
Sisällys

Esipuhe	02
Tausta ja tavoitteet	06
Toimenpiteet	14
Tulokset ja vaikuttavuus	22
Lopuksi	40

Tausta ja tavoitteet

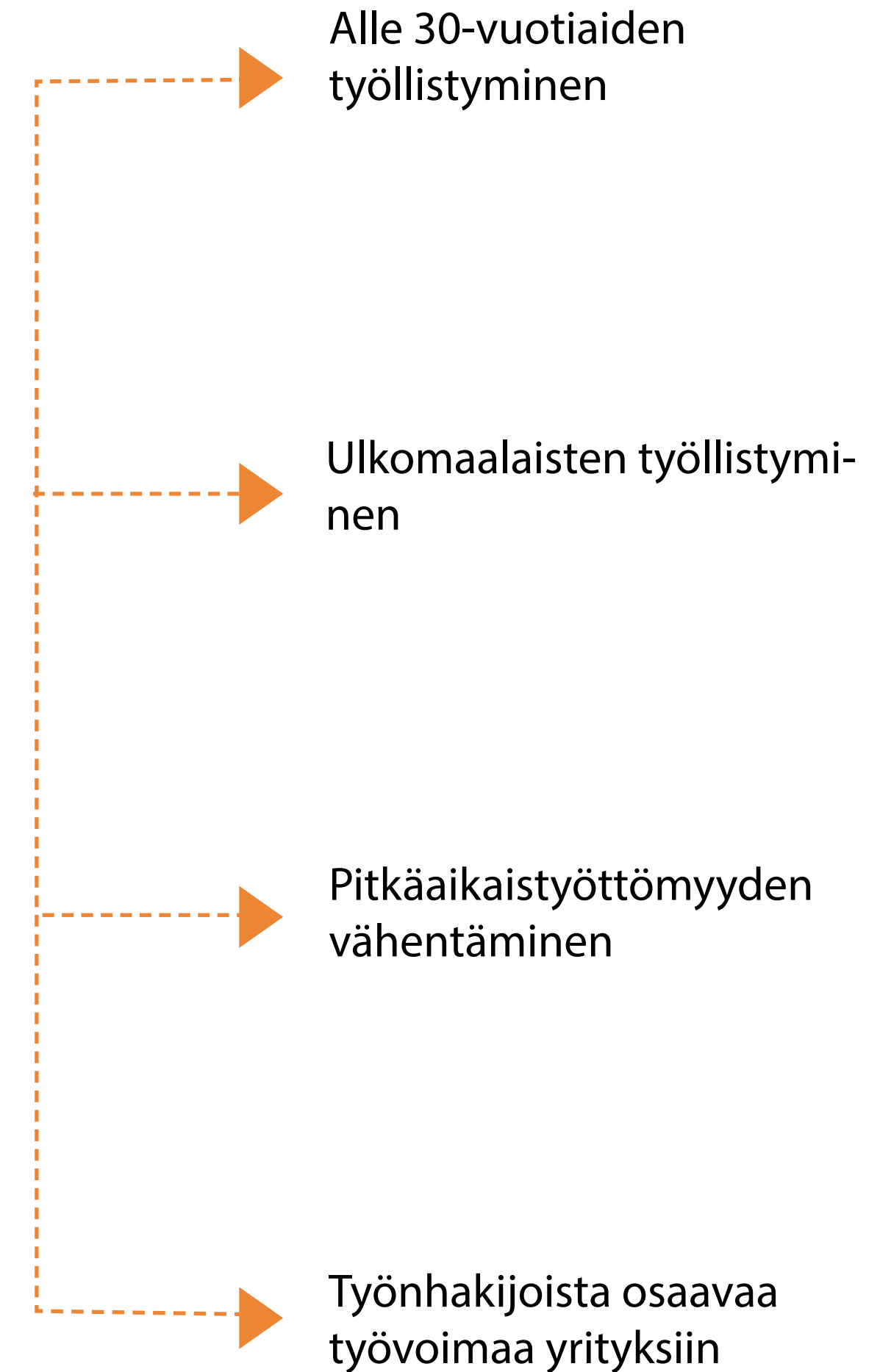
Lahden seudun kuntakokeilu

Lahden seudun kuntakokeilun tavoitteena oli edistää 1.3.2021 - 31.12.2024 työttömien työnhakijoiden työllistymistä, koulutukseen ohjautumista sekä luoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen.

Kuntakokeilu rakennettiin Lahden seudulla tilanteeseen, jossa työllisyydenhoitoa oli kehitettävä vastaamaan nopeasti kehittyvän kaupunkiseudun haasteisiin.

Lahden seudun kuntakokeilun hakuvaiheen kärjet:

Tarve kokeilulle

Haasteita:

Pitkäkestoinen rakennetyöttömyys

Lahti on kärsinyt pitkään rakenteellisesta eli niin sanotusta luonnollisesta työttömyydestä. Rakennetyöttömyys tarkoittaa talouden suhdanteista riippumatonta työttömyysastetta. Työttömyys ei vähene, vaikka samalla olisi työvoimapula. Heikkojen suhdanteiden jälkeen pitkäaikaistyöttömyys jää korkealle.

Matala koulutustaso

Lahden seudulla on alhainen koulutustaso: yli 70% väestöstä käynyt peruskoulun tai toisen asteen ja tätä on vahvistanut vähäinen korkeakoulupaikkojen määrä. Tilanne on muuttumassa nopeasti. Lahdesta tuli Suomen nuorin yliopisto-kaupunki, kun LUT-yliopisto muuttui vuonna 2019 Lappeenrannan-Lahden teknilliseksi yliopistoksi.

Työkyvyn haasteet eri-ikäisillä

Lahden seudulla useat työkykyindikaattorit ovat alle maan keskitason. Perustoimeentulotuen saajien suhteellisissa osuuksissa Lahti on kärjessä. Päijäthämäläiset ovat muuta maata harvemmin ammatillisessa kuntoutuksessa. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määrät ovat valtakunnallisesti matalia.

Työn ja tekijöiden kohtaanto-ongelmat:

1. Yrityskenttä Lahden seudulla on monipuolinen, mutta toisaalta keskivertoa teollisuusvaltaisempi.

2. Osatyökykyisten ja vieraskielisten potentiaalia ei ole täysin hyödynnetty.

3. Työnhakijoiden koulutus ja osaaminen eivät välttämättä vastaa yritysten tekijätarpeita.

Työttömien ja työllisten muuttoliike

Maahanmuuton rakenne Lahden seudulla on työllisyyden kannalta epäedullinen. Poiketen muista suurkaupungeista Lahti on saanut muuttovoittoa työttömistä perusasteen suorittaneita.

Samalla Lahti on menettänyt muuttoliikkeessä työllisiä koulutettuja. Muuttajien vaikutus Lahden työttömyysasteisiin on ollut suuri. Tarve korkeasti koulutettujen työllistymisen edistämiseen Päijät-Hämeessä vahvistui kokeilun aikana.

Asiakkaat

Kuntakokeilun asiakkuuteen siirtyivät TE-toimistosta työttöminä työnhakijoina olevat kaikki alle 30-vuotiaat, kaikki maahanmuuttajat sekä kaikki työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan.

Lahden asiakkaat 1.3.2021

9 555

Alle 30-vuotiaat

3 565

Vieraskieliset

2 262

Pitkäaikaistyöttömät

3 007 (alle 30v. 482)

Kaikki asiakkaat
1.3.2021

11 765

Hollola: 1 395
Kärkölä: 235
Asikkala: 256
Orimattila: 1 543

Palveluekosysteemi

”Työvoimapalvelut on nimetty matkan varrella TE-palveluiksi, mutta siitä huolimatta ydintehtävä on pysynyt samana: löytää työnantajille työvoimaa ja työtä hakeville avoimia työpaikkoja.”

- Taisto Tuominen, Lahden työllisyyspalvelujohtaja

HENKIÖ-ASIAKASPALVELUT	YRITYS- JA TYÖNANTAJA-PALVELUT	KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN	HANKINNAT JA VIESTINTÄ	KEHITTÄMINEN JA OSAAMISEN VARMISTAMINEN	SIDOSRYHMÄ-YHTEISTYÖ	HANKKEET
Ennakointi, ICT-ratkaisut ja tiedolla johtaminen						
Lahti	Päijät-Häme	Päijät-Häme	Päijät-Häme	Päijät-Häme	Päijät-Häme	Päijät-Häme
Lahden työllisyyspalveluiden kuntakokeiluhenkilöstö: *Asiakasmäärä per työntekijä, Lahden kuntakokeilu yht.: (12/2024)	Asiakkaita/työnt.* 105 Koko maa: 139	Omavalmentajia 52	Työllisyyspalvelut 84	TE-toimisto 66	YHTEENSÄ 150	TOTTA-hanke 8

Toimenpiteet

Nostona kolme tärkeintä timanttia

1 Perustyön timantti: Omavalmentajamalli

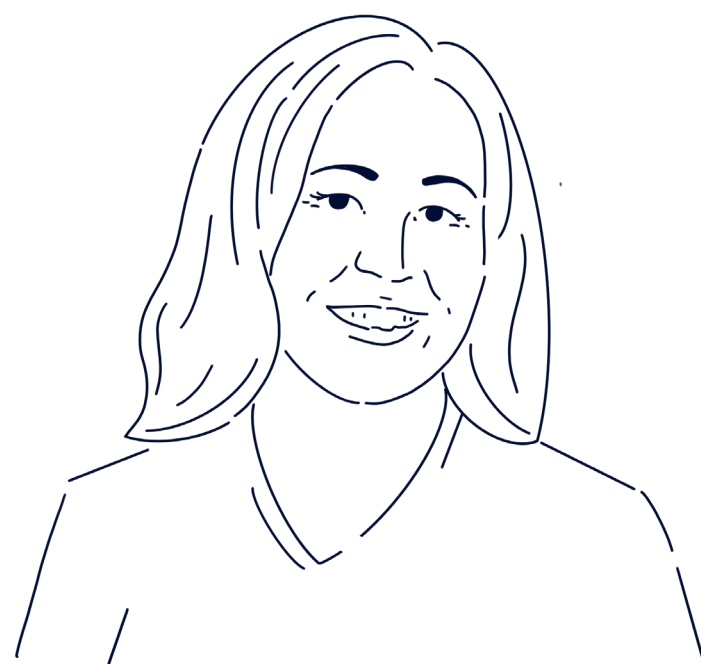
Omavalmentajamalli on osoittautunut timanttiseksi ratkaisuksi Lahden seudun kuntakokeilussa. Malli mahdollisti pienemmät asiakasmäärät yhtä valmentajaa kohden kuin TE-toimistossa.

Omavalmennusmalli perustui asiakkaan tilanteen aiempaa perusteellisempaan tuntemukseen. Malli tarjosi työttömälle työnhakijalle henkilökohtaisen ohjaussuhteen omavalmentajaan.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisesti omavalmentajan tehtävä oli tukea asiakkaan omaa aktiivisuutta ja seurata suunnitelmaan sitoutumista.

Asiakkaiden kohtaaminen tapahtui ennakkoluulottomasti ja kokonaisvaltaisesti. Osatyökykyisten kohdalla huomio kohdistettiin vajaavaisuuden sijaan voimavaroihin.

Osalle asiakkaista riitti omatoiminen työnhaku, jota vauhditettiin nostamalla työllistymissuunnitelmassa yksilölliset tavoitteet ja osaaminen esille.

Onnistumisen salaisuudet:

1. Jokaiselle oma valmentaja
2. Asiakkaan aktiivisuus ja sitoutuminen
3. Keskustelevat lähitapaamiset

Vahvuuksia:

Asiakkaan tunteminen.

Omavalmentaja tuntee asiakkaansa tilanteen perusteellisesti ja tarjoaa kohdennettua apua esimerkiksi työnhaku-, koulutus- ja urasuunnitteluun.

Asiakkaan motivoituminen.

Omavalmentajan antama henkilökohtainen tuki lisää työnhakijoiden motivaatiota ja sitoutumista, mikä puolestaan parantaa työllistymismahdollisuuksia.

Asiakkaan tarpeeseen sopivat palvelut.

Asiakkaan tuntemus on mahdollistanut juuri hänelle sopivien palveluiden käyttämisen työllistymisen tukena. Henkilökohtainen vuorovaikutus on lisännyt asiakkaan luottamusta ja sitoutumista työllistymisprosessiin. Tämä edistää pitkäaikaisia ratkaisuja.

Seurannan tehokkuus.

Asiakasmalli mahdollistaa tehokkaan seurannan ja tuen, kun omavalmentaja voi keskittyä tietyn asiakasjoukkoon edistymiseen.

”Omavalmentajuus pitää sisällään paljon tarkkaan säädeltä virkamiestyötä, mutta valmennusta voi tehdä myös omana itsenään.

Vaikka olen työssäni tarkka mm. lakisääteisten velvollisuuksien noudattamisesta, on minulle tärkeää huomioida samalla asiakkaani myös kokonaisvaltaisesti ihmisenä - tarkoitushan on auttaa työnhakijaa.

Virallisistakin asioista voidaan keskustella rennossa ilmapiirissä, unohtamatta iloisuutta ja pilkettä silmäkulmassa.”

Aikuisten tiimin omavalmentaja,
Lahden seudun kuntakokeilu

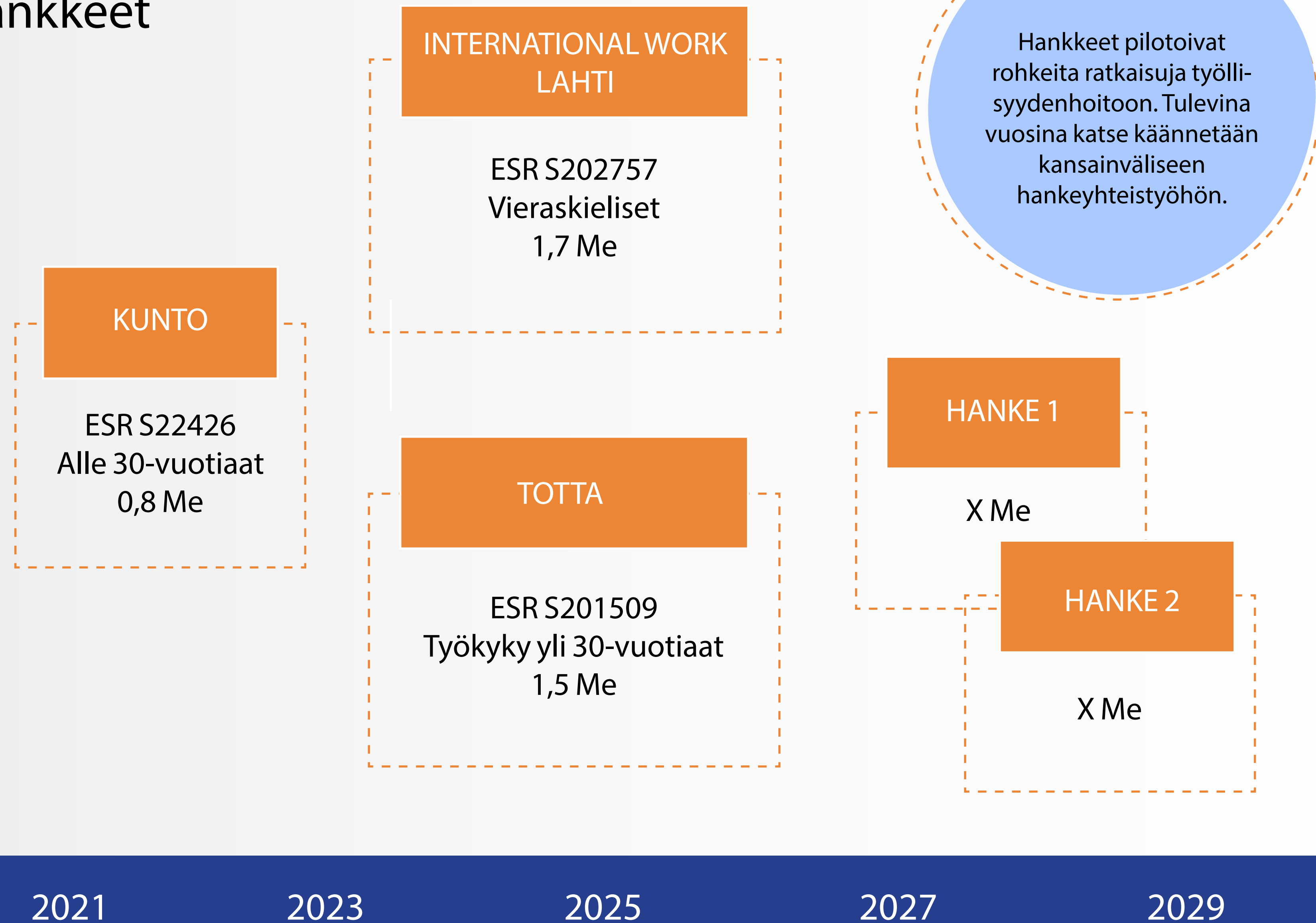
2

Kehitystyön timantti: Strategiset suurhankkeet

KUNTO 2021 - 2023. Tavoitteena oli rakentaa työkyvyn selvittelyn palvelumalli alle 30-vuotiaille lahtelaisille, erityisesti työelämävalmiuksien ja työkyvyn näkökulmasta syrjäytymisvaarassa oleville työttömille. Hanke oli menestys: palvelumallin läpäisi 232 nuorta, joista yli puolet pääsi töihin tai koulutukseen. KUNTO toi yritys- ja työkykykoordinaattorit ensimmäistä kertaa ja pysyvästi kaupungin työntekijäjoukkoon.

TOTTA 2023 - 2026. Tavoitteena on luoda yli 30-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille lahtelaisille uusi kunnallisen työkyvyn selvittelyn malli. Hankkeessa tehostetaan osatyökykyisen asiakkaan siirtymää työttömyydestä oikeaan palveluun, työhön tai eläkkeelle. Monet asiakkaista eivät etene avoimiin työpaikkoihin nopein keinoin. Hankkeeseen ohjataan 500 työtöntä. Palvelun toteuttaa työkykykoordinaattoreista, valmentajista, opettajasta ja ostopalvelulääkäristä muodostuva tiimi, joka tekee tiivistä hyvinvointialueyhteistyötä.

INTERNATIONAL WORK LAHTI 2024 - 2026. Tavoitteena on rakentaa malli vieraskielisten työnhakijoiden ja työpaikkojen nopeaan yhdistämiseen. Hankkeen yrityskoordinaattorit, asiakkaiden valmentajat sekä suomen kielen opettaja tuottavat avaimet käteen -palvelun yrityksille työttömän vieraskielisen työllistämiseen. Hankkeessa on oma palvelukonsepti myös korkeasti koulutetuille. Hanke kytkeytyy KOTO25-lakiuudistukseen, jossa kunnalle tulee kokonaisvastuu kotoutumisesta ja vieraskielisen työllistymisestä.

3 Tuleva timantti: Työllisyydenhoidon ekosysteemi

Lahden seudun kuntakokeilussa on saatu alulle kuntavetoisen työllisyydenhoidon ekosysteemin peruspilareita. Tämä työ jatkuu ja vahvistuu 2025 työllisyysuudistuksessa.

Uusi ekosysteemi rakentuu keskinäisriippuvaisten toimijoiden verkostoille. Ekosysteemi voidaan jakaa esimerkiksi kolmeen alaekosysteemiin:

1. Osaaminen ja työelämävalmiudet
2. Työkyky sekä
3. Työpaikat ja työnantajat.

Lahdessa erityisesti työllisyyden suurhankkeet ovat pilottiympäristöinä nuorten, pitkäaikais-työttömien ja vieraskielisten ekosysteemikehityksessä (KUNTO, TOTTA, International Work Lahti).

Ekosysteemin arvoketjujen ja aukkojen tunnistaminen on jatkuvaa kehitystyötä, jossa kunta ja työllisyysalueet työllisyysvetureina osoittavat suuntaa eteenpäin.

Työnantajat ja yrittäjät
Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä
Hankkeet
Oppilaitokset
Kolmas sektori

KELA
Muut kunnat
Muut työllisyysalueet
Tutkimus- ja kehittäminen
Ministeriöt ja muut valtion toimijat
Kansalliset ja kansainväliset verkostot

OSA 1. Koulutus- ja TKI-ekosysteemi

Painopiste tulee olemaan nopeissa työelämän tarpeisiin vastaavissa koulutuksissa ja osaamisen vahvistamisessa. Kokeilussa tehtiin yhteistyötä erityisesti ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Tulevaisuudessa yhteistyö tiivistyy myös korkea-koulujen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toimintaympäristöjen (TKI) kanssa.

OSA 2. Sosiaali- ja terveysalan ekosysteemi

Kuntakokeilun TYP-toiminta on kehittänyt aktiivisesti yhdessä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ja Harjun terveyden kanssa työkyvyn tuen palvelumallia. Tällä työllä valmistaudutaan monialaisen tuen alueelliseen yhteistoimintamalliin. (TYM-laki 381/2023). Uudistuksessa työttömyyden tai työmarkkinatuen kestoa ja ikää koskevista rajoista luovutaan.

Sosiaali- ja terveysalan palveluiden ekosysteemi sovitetaan yhteen uudella tavalla tukemaan työnhakija-asiakkaan työkyvyn selvittelyä. Lahden työllisyyspalveluiden TOTTA!-hanke on tiiviisti tässä kehitystyössä mukana.

OSA 3. Elinkeinopalveluiden ekosysteemi

Kokeilussa pääpaino oli henkilöasiakkaiden palveluissa ja suurin osa yrityspalveluista jäi TE-toimistoon. Työllisyysuudistus 2025 avaa ennennäkemättömät mahdollisuudet työn ja tekijöiden kohtaannon vahvistamiseen. Tämä edellyttää uusien yhteistyötapojen avaamista Lahden kaupungin, Lahden kaupungin kehitysyhtiön Ladec Oy:n, yrittäjäjärjestöjen, yritysten ja muiden työnantajien kesken.

Tulokset ja vaikuttavuus

Tuloskortti A - Nuoret

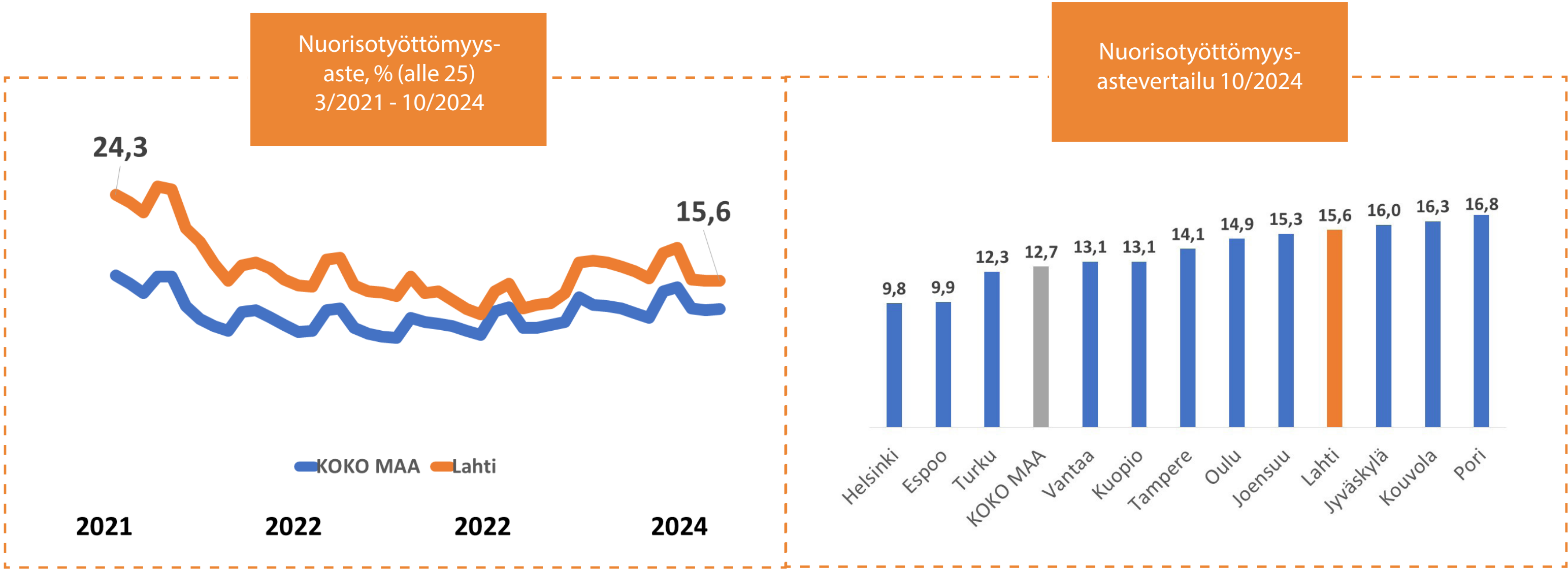
”Meillä Lahden Diakonialaitoksella kolmannen sektorin toimijoina on paljon hyvää sanottavaa kuntakokeilun toiminnasta. Kuntakokeilun nuorten palvelut ovat olleet erityisen toimivat, siellä on näkynyt halu tehdä töitä juuri nuorten kanssa ja ajaa nuorten asiaa. On tuntunut, että meitä 3. sektorin toimijoina on myös kuntakokeilun puolelta arvostettu. Toivon mukaan yhtä hyvää yhteistä tekemistä on jatkossakin nyt, kun TE-uudistus koittaa.

Anna Kuru, Lahden Diakonialaitoksen työllisyyspäällikkö

56 % (839) 10/2024

Työttömät alle 30v, joilla 2. asteen koulutus
Kouluttamattomat 35 % (518)
Korkea-aste 9 % (141)

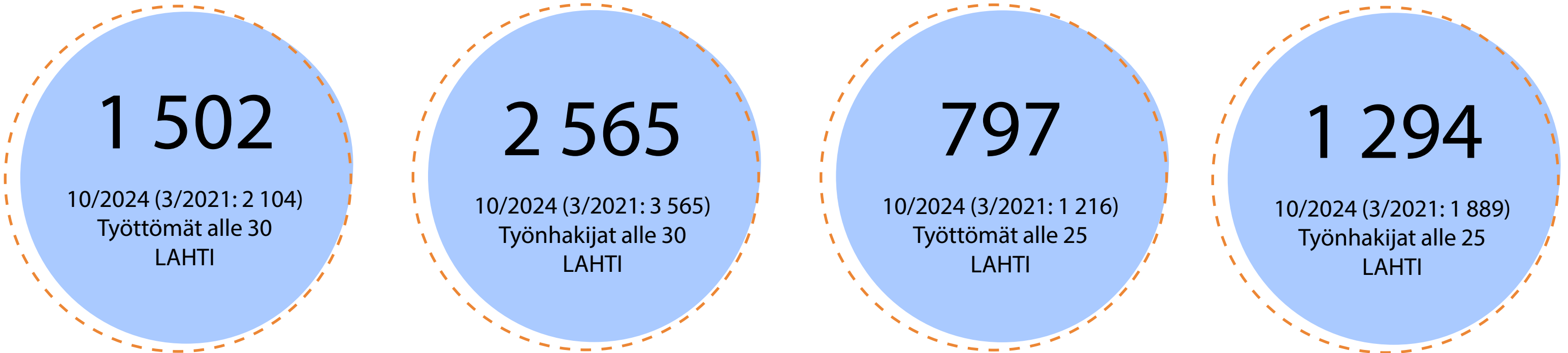
Lahti oli 12 suurimman kaupungin vertailussa vuonna 2023 suurin nuorisotyöttömyysasteen pudottaja edellisvuodesta usean kuukauden ajan. (3/ 2023 - 10/2023)

2 528

Päättynyttä työnhakujaksoa
2021 - 2024

Alkaneet jaksot: 2 234
Päättäneiden jaksojen ka: 9,3 kk
(koko maa 9,4)
Ikä: Alle 30-vuotiaat
Kieli: Suomi, ruotsi, saame

Tuloskortti B

- Vieraskieliset

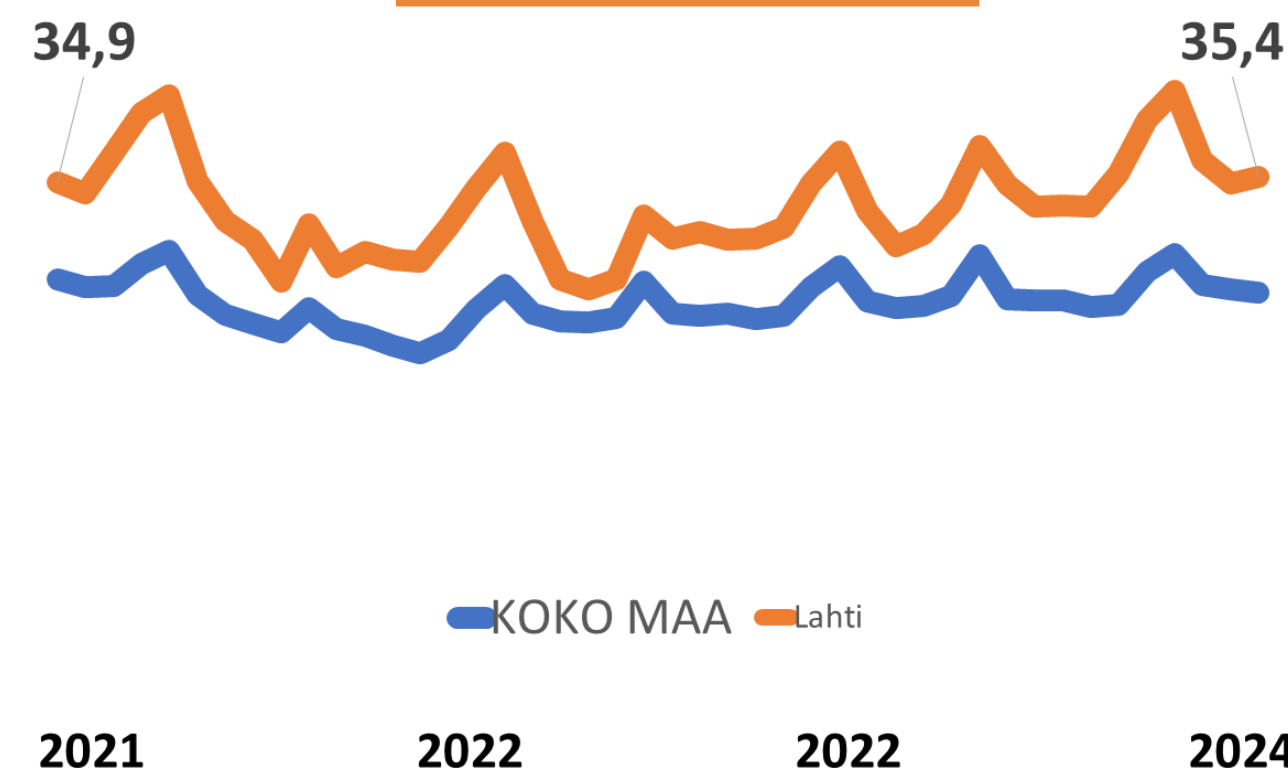
34,8 % (436) 10/2024

Työttömät vieraskieliset, joilla 2. asteen koulutus
Kouluttamattomat 46,1 % (578)
Korkea-aste 18,5 % (232)

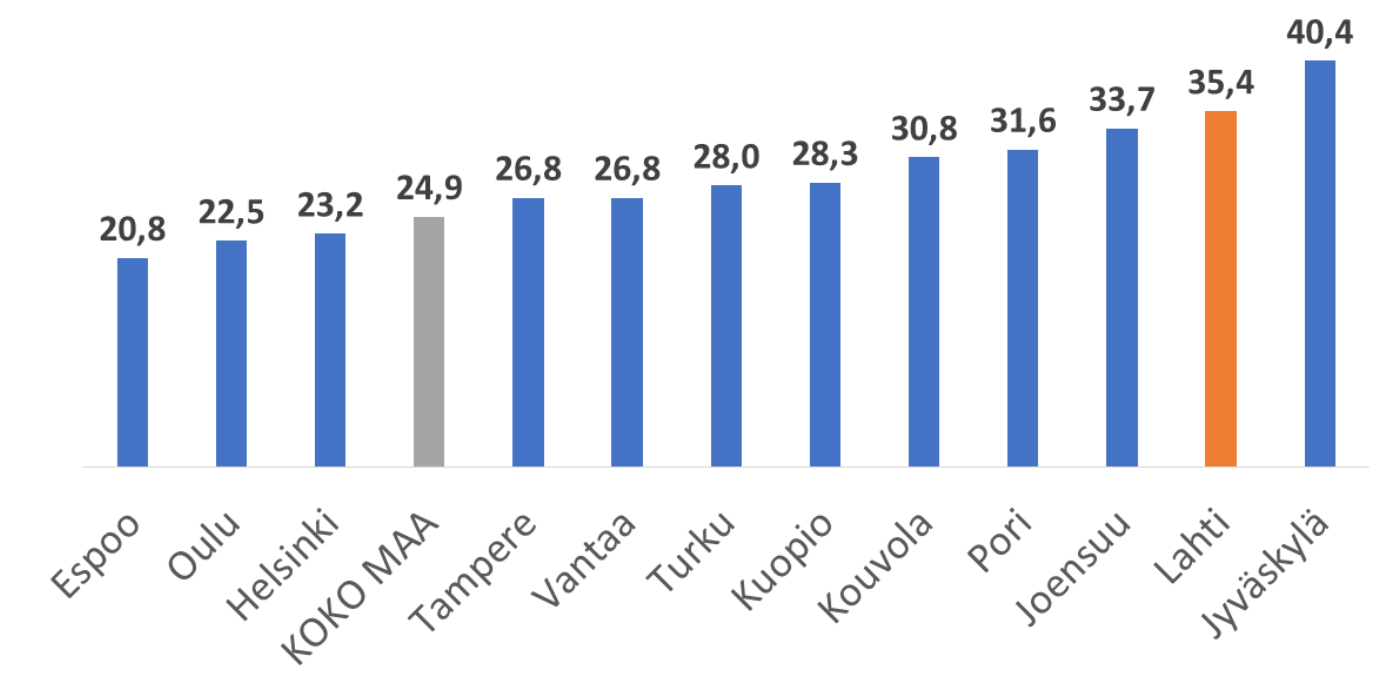
Lahti on kansainvälistynyt viime vuosina ennätysvauhtia ja väkiluku kasvaa yksinomaan maahanmuutosta. Lahdessa oli vieraskielisiä vuonna 2023 yli 11 000. Suurimpien kaupunkien (12) vertailussa Lahti on suhteellisissa osuuksissa jopa kuudentena. Lahti on myös keskivertoa kansainvälisempi opiskelukaupunki ja korkeasti koulutettujen vieraskielisten määrät näkyvät myös työttömyyslukuissa. Ripeä kansainvälistyminen edellyttää siis kekseliäitä ja rakenteellisia työllisyyden ekosysteemin muutoksia.

Kuntakokeilun alkuvaiheessa vieraskielisten työttömyystilanne kohentui mukavasti huolimatta esimerkiksi pandemiavaikutuksista. Työttömyys on lähtenyt kuitenkin kokeilun loppupuolella takaisin nousuun.

Ulkomaalaisten
työttömyys%
1/2021 - 10/2024

Ulkomaalaisten työttö-
myysasteiden vertailu
1/2021 - 10/2024

3 759

Päättynyttä työnhakujaksoa
2021 - 2024

Alkaneet jaksot: 3 819
Päättäneiden jaksosten ka: 30,7 kk
(koko maa 23,5)
Ikä: Kaikki
Kieli: Muu kuin suome, ruotsi tai saame

1 253

10/2024 (3/2021: 1 030)
Vieraskieliset työttömät
LAHTI

2 725

10/2024 (3/2021: 2 262)
Vieraskieliset työnhakijat
LAHTI

35,4

10/2024 (3/2021: 34,9)
Ulkom. työttömyysaste, %
LAHTI

+5,2

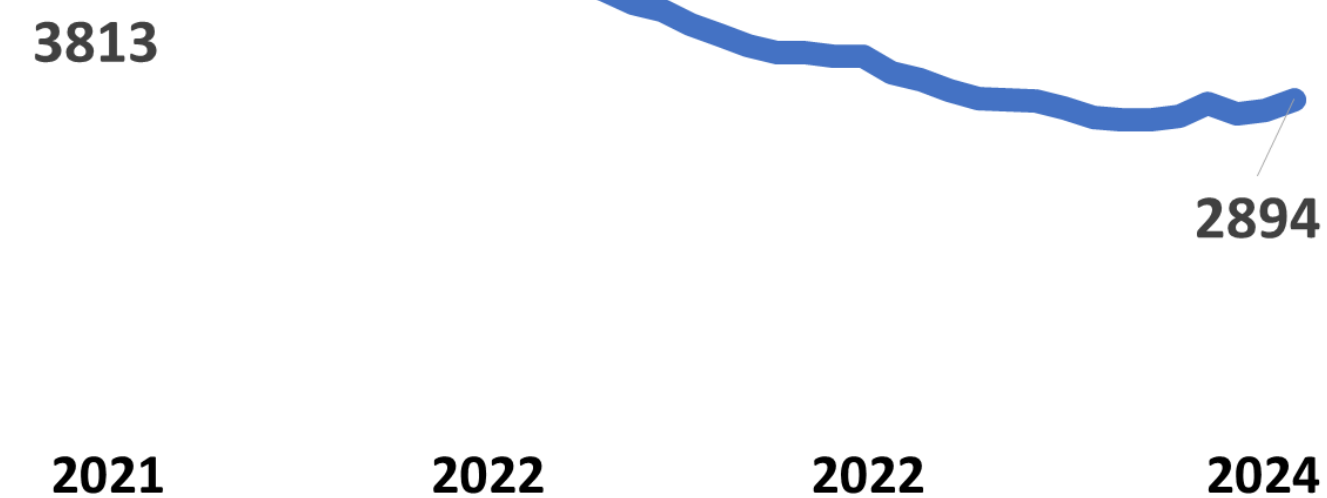
10/2024 Ulkom. työttömyys-
aste, % muutos edellis-
vuodesta LAHTI
(koko maa +1,2%)

Tuloskortti C - Pitkäaikaistyöttömät

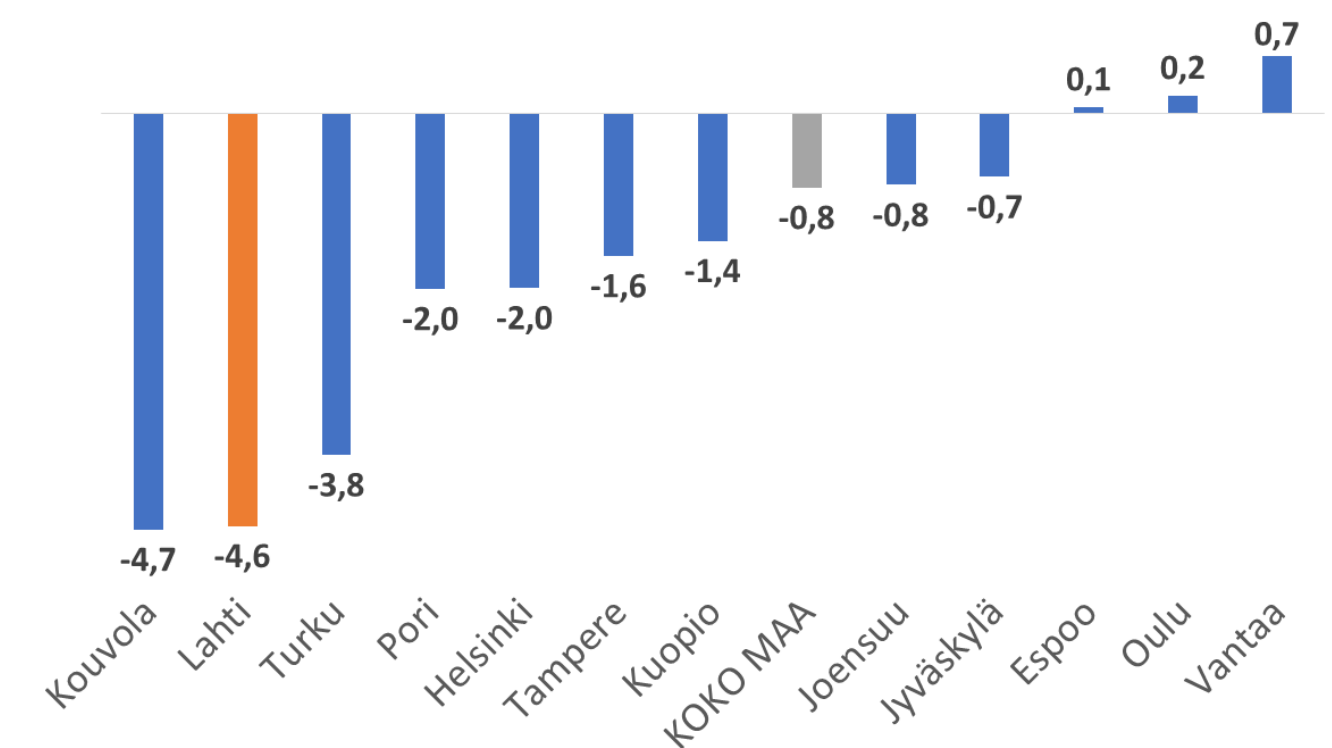
Lahden työllisyyspalvelut sai kuntakokeilun aikana vaikean pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon merkittävästi EU-hankerahoitusta. TOTTA!
-Työkyvyn ja työelämäosallisuuden tunnistaminen työllisyydenhoidon agendana
-hankkeen (2023 - 2026) kokonaisbudjetti on 1,5 Me. Hankkeen päätavoitteena on rakentaa maakunnallisessa hyvinvointialueyhteistyössä ennakoiva työkyvyn selvittelyn malli kunnalliseen työllisyydenhoitoon. Hanke on mahdollistanut kuntakokeilulle esimerkiksi lääkäriresurssin kehittämis- ja konsultaatiotuen.

Lahdessa pitkäaikaistyöttömien määrä on pudonnut kuukausittain huhtikuusta 2022 aina kokeilun viime metreille asti. Lahti oli 12 suurimman kaupungin vertailussa vuosina 2023 - 2024 suurin rakenne-työttömyysasteen pudottaja edellisvuodesta usean kuukauden ajan ja 2. suurin pudottaja lokakuussa 2024.

Pitkäaikaistyöttömät,
lkm 1/21 - 10/24

Rakennetyöttö-
myysaste (%) 10/2024,
Muutos edellisvuodesta

20 622

Päättynyttä työnhakujaksoa
2021 - 2024

Alkaneet jaksot: 17 235
Päättäneiden jaksosten ka: 21,4 kk
(koko maa 21,1)
Ikä: Yli 30-vuotiaat

2 894

10/2024 (3/2021: 3 813)
Pitkäaikaistyöttömät
LAHTI

58,7

10/2024 (3/2021: 60,0%)
Rakennetyöttömyys%
LAHTI

19,4

10/2024 (3/2021: 22,6%)
Rakennetyöttömyys%
LAHTI

26,4

10/2024 (3/2021: 21,3%)
Aktivointiaste%
LAHTI

Tuloskortti D - Kustannukset

197,2 Me

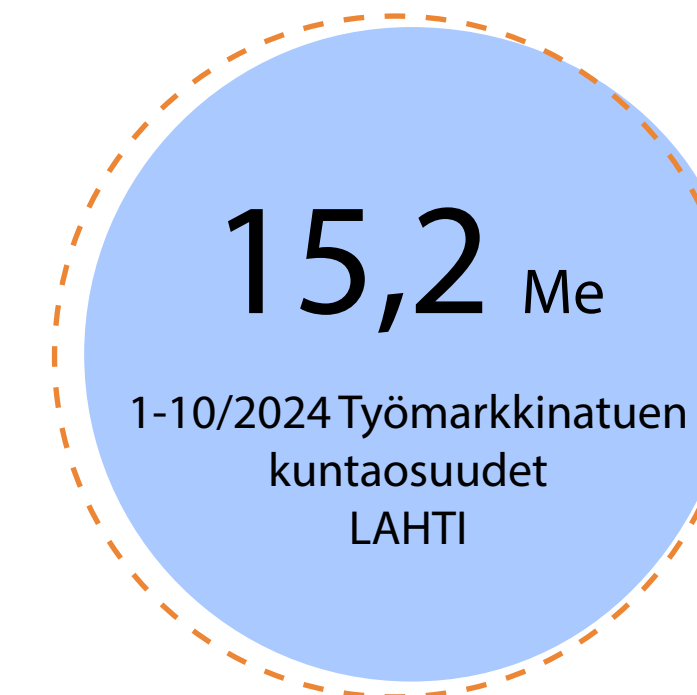
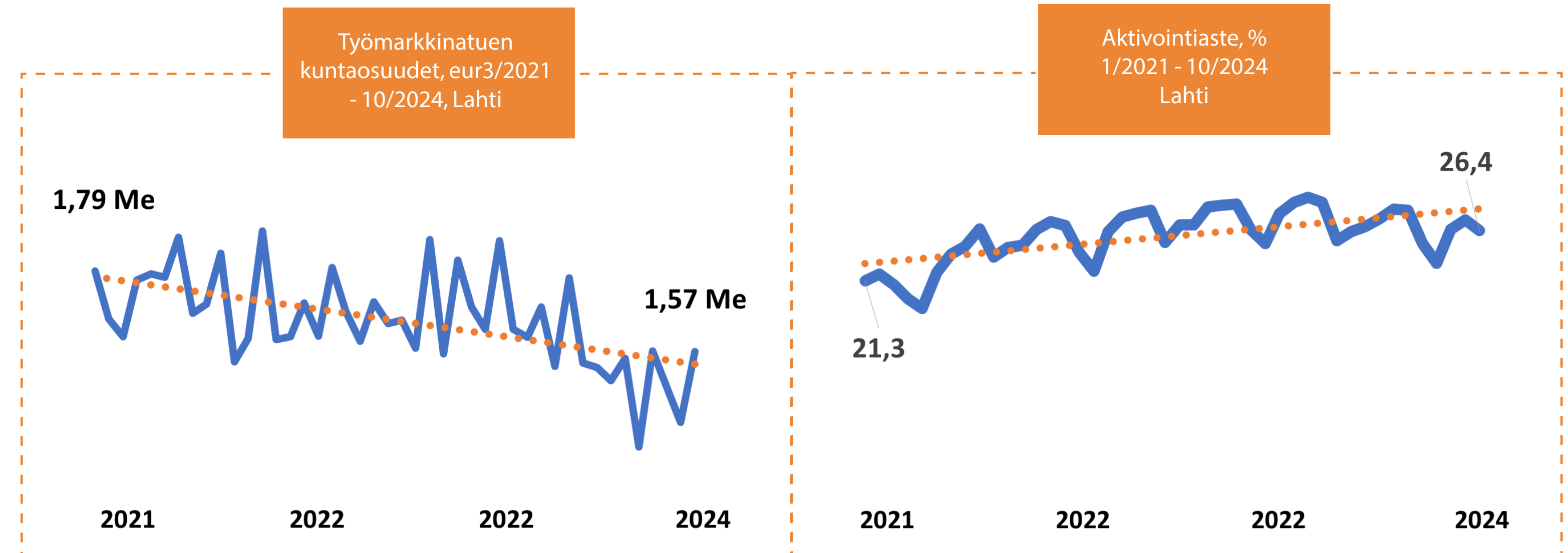
Lahden maksamat
työmarkkinatuen
kuntaosuudet 2010 - 2023

72,8 Me

Lahden maksamat työmarkkinatuen
kuntaosuudet 3/2021 - 10/2024

”Maakunnan ja sen kaikkien toimijoiden hyvää yhteistyötä oli helppo jatkaa. Ymmärrämme kaikki sen, miten panostukset työllisyyden hoitoon ovat panostuksia elinvoiman puolesta ja yritysten toimintaedellytysten edistämistä. Dynamiikka on kristallinkirkas: elinvoimainen kaupunki houkuttelee investointeja ja saa uusia työpaikkoja. Vain kasvava työllisten määrä kasvattaa aidosti verotuloja. Työllisyyspalvelujen fundamentti käännettiin: Jatkossa Lahti ei hoida enää työttömyyttä, vaan Lahti hoitaa jatkossa työllisyyttä.”

Toni Putula, Lahden kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaoston puheenjohtaja ja Lahden seudun kuntakokeilun ohjausryhmän puheenjohtaja 2024

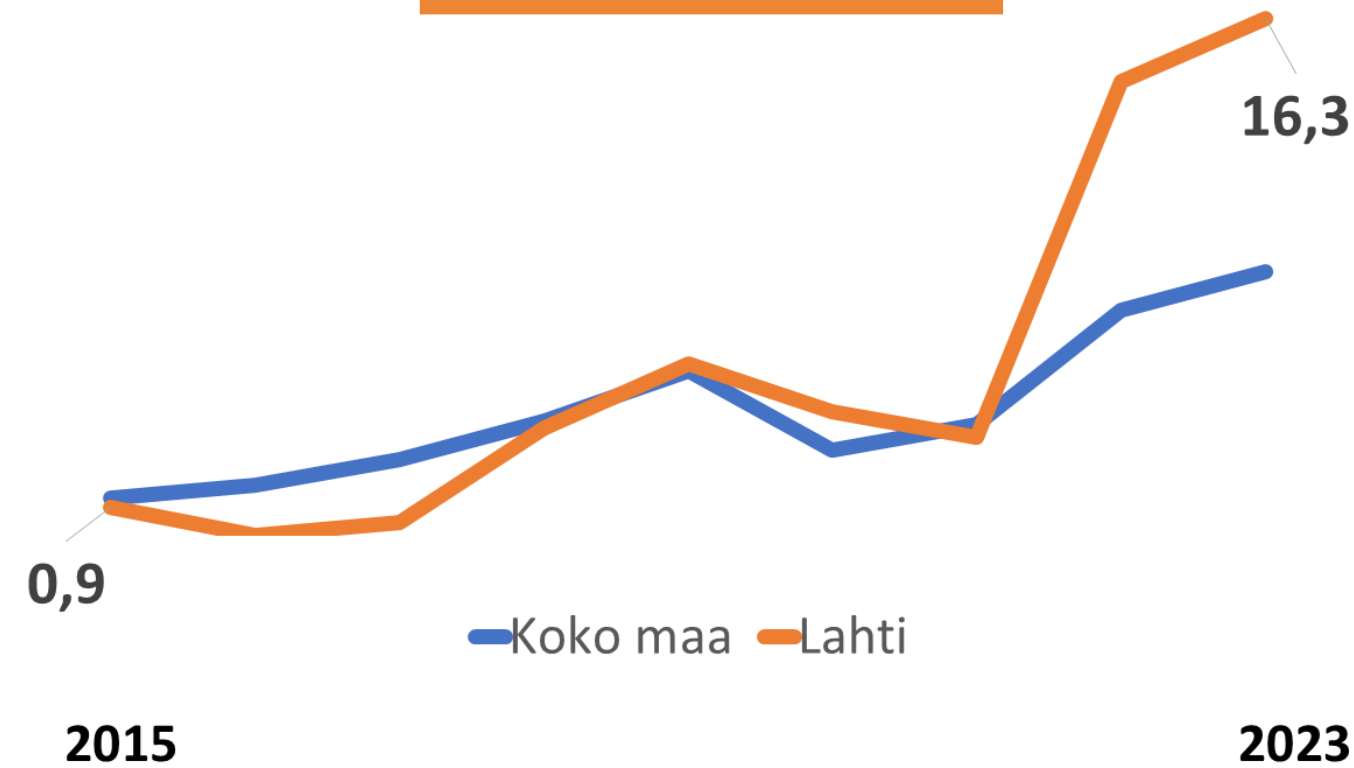

Tuloskortti E - Työkyky

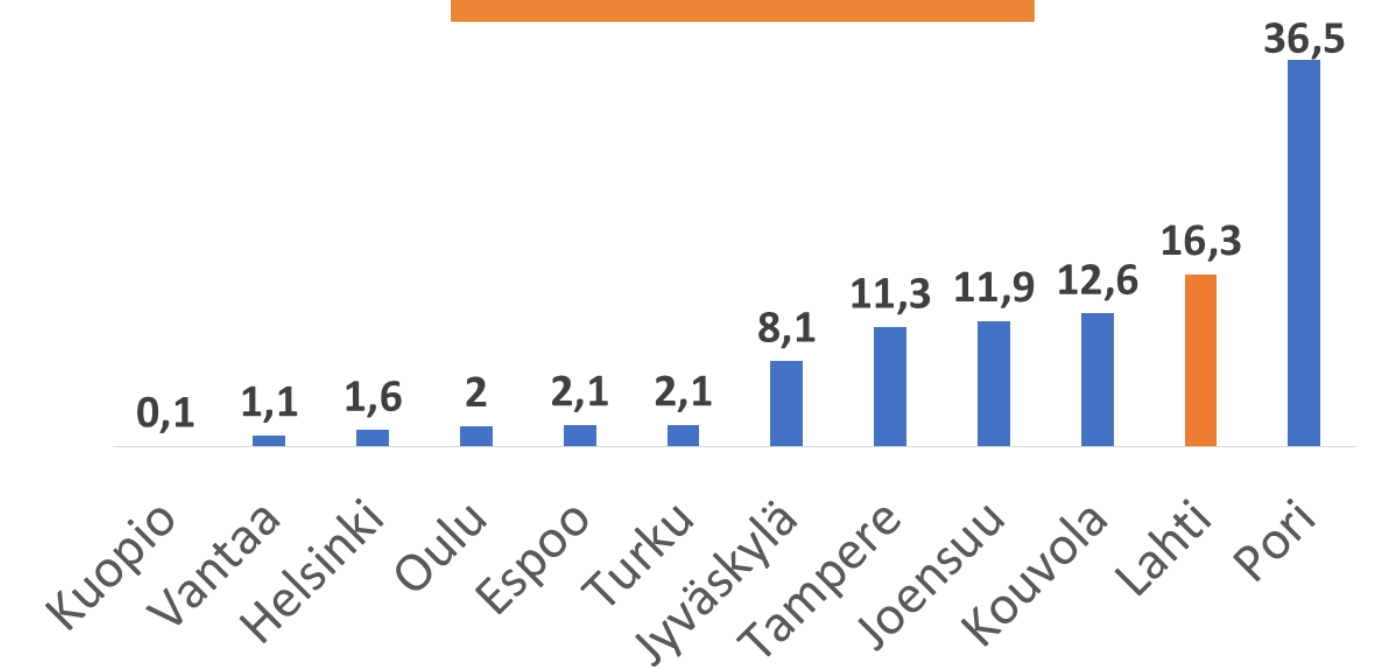
Lahden seudun kuntakokeilu on ollut monella tapaa onnistunut, mutta Lahden vaikea pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys ei tule ratkeamaan vielä moneen vuoteen. Itsensä työkyvyttömäksi kokevien osuus oli Päijät-Hämeessä vuonna 2022 maakuntien suurin (Sotkanet). Osuus oli jopa Kymenlaaksoa ja Pohjois-Karjalaa korkeampi. Indikaattori ennustaa hyvin työhön osallistumista sekä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä. Kuntakokeilussa hyvin alkanutta hyvinvointialueen yhteistyötä kannattaa edelleen tiivistää 2025 eteenpäin.

Lahdessa oli vuonna 2023 koko Suomen suurin työmarkkinatuen määrä per asukas.

Työttömien
terveystarkastukset
2015 -2023

Työttömien
terveystarkastukset, %
2023

+15,4
%-yksikköä

Työttömien terveystarkastusten
määrien kasvu 2021 - 2024

166,8

Työmarkkinatuki €/asukas
(2022: 166,3)
LAHTI

85,5

Työmarkkinatuki €/asukas
(2022: 83,4)
KOKO MAA

36,5 %

Työttömien
terveystarkastukset 2023
LAHTI

27,2 %

2022 Itsensä
työkyvyttömäksi kokevat
PÄIJÄT-HÄME
(Koko maa 19,9)

Sanottua

"Kokeilu paransi mielestäni alueen eri toimijoiden ja työllisyydenhoidon ekosysteemin yhteistyötä ja valmisti meitä myös tulevaan TE-uudistukseen.

Vain hyvällä yhteistyöllä pystymme paremmin vastaamaan alueen työvoimatarpeisiin. Vaikka mittasuhteet esimerkiksi työttömien määrässä vaihtelevat kovasti alueen kuntien välillä, ovat haasteet samanlaiset ja parasta on, kun ratkaisuja haetaan ja jaetaan."

Milla Bruneau, Lahden kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaoston puheenjohtaja ja Lahden seudun kuntakokeilun ohjausryhmän puheenjohtaja 2021–2024

Kuntaesimerkit

Asikkalassa kuntakokeilun onnistumisiin voi laskea pitkäaikaistyöttömien määrän vähenemisen.

Vuoden 2022 tammikuussa yli vuoden työttömänä olleiden määrä oli 137 henkilöä, ja matalimmillaan se oli 63 hlöä lokakuussa 2023. Prosentuaalisesti tämä tarkoittaa 46 % laskua.

Asikkalassa onnistuttiin uudenlaisen työskentelykulttuurin luomisessa, jossa asiakasta tavattiin useimmin kuin lain puitteissa oli määritelty. Tämä toi asiakasprosessiin sujuvuutta, joustoa sekä vaikuttavuutta. Suunnitelma-aste on ollut koko kuntakokeilun ajan korkealla, noin 75–90 %.

Kasvokkain tapaamisten määrä on ollut 80 % tietämissä. Aktivointiaste on ollut myös korkealla, 30–45 % kuntakokeilun aikana.

Olemme tehostaneet myös yritysyhteistyötä, ja saaneet tätä kautta onnistumisia työnantajan ja työnhakijan kohtauttamisessa.

Asikkala

Asikkalan onnistuminen 1.

Asikkala on tehnyt tiivistä yhteistyötä työ- ja toimintakyvyn kartoituksessa paikallisten toimijoiden kanssa.

Asikkalan onnistuminen 2.

Asikkala on tehostanut sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tehtävää yhteistyötä. Asikkalassa esimerkiksi terveyskeskuslääkäri oli mukana aktivoinisuunnittelussa. Asikkala oli mukana myös TYP-pilotoinnissa.

Asikkalan onnistuminen 3.

Asikkala on tehostanut yritysyhteistyötä, ja saaneet tätä kautta onnistumisia työnantajan ja työnhakijan kohtauttamisessa.

Suuren muutoksen johtaminen ja organisoituminen ei onnistu vain työllisyyspalvelujen omin voimin, vaan kuntajohto on sitoutettava mukaan ja autettava ymmärtämään kokonaisuuden kuntataloudellinen ja palveluvelvoitteisiin lakiperustaisesti rakentuva merkitys. (Lahti)

Kärkölässä kuntakokeilu osoitti, että pitkäjänteinen työ työllisyyden parantamiseksi voi tuottaa merkittäviä tuloksia.

Ensimmäisenä vuotena työttömyysaste laski merkittävästi 13 prosentista 7 prosenttiin, mikä on erinomainen osoitus kokeilun vaikuttavuudesta.

Vaikka työttömyysprosentti nousikin jonkin verran vuosien 2023–2024 aikana, se ei ole missään vaiheessa noussut kuntakokeilua edeltävälle tasolle.

Korkea aktivointiaste säilyi läpi koko kokeilun, ja sakkomaksut vähenivät huomattavasti 30 000 eurosta parhaimmillaan jopa alle 15 000 euroon kuukaudessa.

Näillä säästöillä oli suora positiivinen vaikutus kunnan talouteen ja kokeilu vahvisti samalla työllisyydenhoidon merkitystä luottamushenkilöiden keskuudessa.

Kärkölä

Kärkölän onnistuminen 1.

Kärkölässä kokeilu korosti yhteistyön voimaa. Vaikka alkuvaiheessa oli haasteita, yhteistyö kehittyi erinomaiseen suuntaan niin kuntien kuin muiden toimijoiden välillä.

Kärkölän onnistuminen 2.

Kärkölässä hyödynnettiin aktiivisia toimintamalleja, jotka painottivat yksilöllistä asiakastyötä ja paikallista yhteistyötä.

Kärkölän onnistuminen 4.

Kärkölässä paikallisen tason joustavuus ja asiantuntijoiden osaaminen korostuivat menestyksen tekijöinä.

275

Asiakasta 1.3.2021

224

Asiakasta 1.3.2021

Työllisyyden visio

Taloudellinen kestävyys

Palvelut suunnitellaan ja tuotetaan taloudellisesti kestävästi. Vaikuttavat palvelut, sujuvat prosessit ja selkeät vastuut tehostavat palvelua. ja palvelutarve tunnistetaan ja tarjotaan siihen sopivia ratkaisuja.

Kestävät kumppanuudet

Työnsaannin ja kohtaannon ongelmia ei ratkaista yksin, vaan kestävillä kumppanuuksilla ja yhteisillä tavoitteilla. Työllisyydenhoidon kunnallista ekosysteemiä ja sen lukuisia yhdyspintoja hyödynnetään kestävien työllisyyspalvelujen rakentamisessa.

Sosiaalinen kestävyys

Tehokkaalla ennakkoinnilla pystytään pienentämään työttömyyttä ja vähentämään syrjäytymistä. Samalla nostetaan vieraskielisten sekä Täsmätyökykyisten osuutta työvoimasta. Huom! Ekologista kestävyyttä edistävät elinvoimaratkaisut luovat myös sosiaalisesti kestävämpää uudistusta.

Kestävää työllisyyttä

#Kestäväätyötä on paitsi brändi myös tavoite: työllisyyspalvelujen toimet ovat vaikuttavia ja asiakkaat löytävät pysyviä ratkaisuja: koulutusta ja työtä. Asiakkaan todellinen tarve ja palvelutarve tunnistetaan ja tarjotaan siihen sopivia ratkaisuja.

”Kuntakokeilu on ollut erinomainen oppimisen paikka ja työkalu valmistautua tulevaan TE-uudistukseen. Se on haastanut ja valmentanut meitä kuntaorganisaationa vahvemmaksiksi ja antanut meille hyvän pohjan nivoa tulevina vuosina työllisyydenhoito tiiviisti kunnan elinvoimatyöhön”

Henna Eskonsipo-Bradshaw
Lahden kaupungin kasvupalvelujohtaja

#Kestäväätyötä
#Kestäväätyötälahti

Lopuksi

”Kuntakokeilun henkeen kuului kokeilukulttuuri ja se toivottavasti jatkuu edelleen. Toki virheitäkin tehtiin, mutta niistä myös opittiin.”

1903	Ensimmäinen kunnallinen työnvälitys
1961	Työnvälitys siirtyy kunnilta valtiolle
1973	Työvoimatoimisto
2010	TE-toimisto
2012	Ensimmäinen kuntakokeilu
2017	Toinen kuntakokeilu
2021	Kolmas kuntakokeilu
2023	Laki julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen järjestämisestä
2025	Työllisyyspalvelut siirtyvät valtiolta kunnille

Ensimmäinen kunnallinen työnvälitys perustettiin Helsinkiin vuonna 1903. Sen tehtävänä oli osoittaa työttömille töitä.

Kaksi vuotta myöhemmin Tampereelle perustettiin kunnallinen työnvälitys. Vuonna 1961 työnvälitys siirrettiin kunnilta valtion tehtäväksi.

Valtion erillisinä toimintoina olleet työnvälitystoimisto ja ammatinvalinnanohjaustoimisto yhdistettiin työvoimatoimistoiksi 1.1.1973. Työvoimatoimistot muuttuivat vuoden 2010 alussa TE-toimistoiksi, viralliselta nimeltään työ- ja elinkeinotoimistoiksi.

Työllisyyden rakenteellisiin ongelmiin alettiin kiinnittää huomiota 2000-luvun alussa, jolloin käynnistettiin kuntouttavaa työtoimintaa ja useita yhteistoimintaverkostoja pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon.

Käsillä olevan muutoksen äärellä voimme todeta, että TE25 -uudistuksen yhteydessä työnvälitys palaa kuntien tehtäväksi yli 60 vuoden jälkeen.

Työnvälitys palaa kuntien tehtäväksi yli 60 vuoden jälkeen.

Työvoimapalvelut on nimetty matkan varrella TE-palveluiksi, mutta siitä huolimatta ydintehtävä on pysynyt samana: löytää työnantajille työvoimaa ja työtä hakeville avoimia työpaikkoja.

Vuosina 2012–2015, 2017–2018 ja 2021–2024 toteutettiin hallitusohjelmien mukaisesti kolme erillistä työllisyyden kuntakokeilua. Lahden kaupunki oli mukana ensimmäisessä ja nyt päättyvässä kolmannessa kokeilussa.

Ensimmäisessä kuntakokeilussa oli mukana 61 kuntaa. Tällöin kunnat eivät toimineet itsenäisinä työvoimapalveluiden tuottajina, vaan työtä tehtiin TE-toimistojen rinnalla. Toisessa kuntakokeilussa vastuuta työvoimapalveluiden järjestämisestä siirrettiin TE-toimistoilta kunnille. Toisessa kokeilussa kuntia oli mukana 23.

Nykyisessä työllisyyden kuntakokeilussa siirrettiin kokeilukunnille vastuu työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisestä tietyille TE-toimiston asiakasryhmille. Vastuu yrityksille suunnatuista työnantajapalveluista jäi pääosin TE-toimistolle.

Toimivien sidosryhmäkumppanuuksien ja etenkin työnantajayhteistyön vahvistaminen tulee olemaan uudistuksen keskeisimpiä tehtäviä ja näihin tulee panostaa.

Työllisyyden kuntakokeilu on ollut keskeisessä roolissa uudistuksen valmistelussa ja muutosajurina. Käsillä oleva raportti on koonnut yhteen keskeisiä tulokulmia nykyisestä kokeiluajasta Lahden seudun kuntakokeilussa.

Kuntakokeiluajasta on ollut hyötyä TE24-uudistuksen valmistelussa ja osa uudistukseen liittyvistä haasteista on ratkaistu jo kuntakokeilun aikana.

Kuntakokeilun aika on tiivistänyt yhteistyötä – eritoten lakien hyväksymisen jälkeen. Kuntakokeilun henkeen kuului kokeilukulttuuri ja se toivottavasti jatkuu edelleen. Toki virheitäkin tehtiin, mutta niistä myös opittiin.

Kuntakokeilun ja TE-toimiston toiminnasta tunnistetaan parhaat käytännöt ja ”parastetaan” entisestään – asiakkaitamme varten.

Lahdessa, perjantaina 13.12.2024

Taisto Tuominen

Työllisyyspalvelujohtaja,
Lahden kaupunki

Tekijä:
Lahden työllisyyspalvelut

Koonneet:
Maijastina Setälä & Katja Karevaara
Selina Sassila

Grafikat: Martta Rita
Lähteet: TEM Työnvälitystilasto, Kelasto, Tilastokeskus ja THL Sotkanet

Lahti

Hollola

 ORIMATTILA

TE-palvelut
tjänster | services

Asikkala

KÄRKÖLÄ